

Mauritius

Ruimtegebrek en suikerriet

Op Mauritius is 90% van de landbouwgrond beplant met suikerriet en wordt nu ook geïnvesteerd in de productie van bio-ethanol – een veelgevraagde biobrandstof op basis van suiker. De toeristische ontwikkelingen en verstedelijking slokken het land echter op. Kleine suikerboeren verkopen hun kostbare grond; grote suikerconcerns zoeken hun heil op het vasteland.

Wie Mauritius bezoekt, ziet overal het metershoge suikerriet groeien. De economie van het eiland leunde lange tijd zwaar op de suikerrietteelt. Maar sinds de onafhankelijkheid in 1968 heeft er een aanzienlijke diversificatie plaatsgevonden. Toerisme, textiel en de financiële en onroerend-goedsector leggen nu veel meer gewicht in

de schaal (kader Suiker, bnp en export, pag. 27) en de economie van Mauritius behoort tot de meest succesvolle van Afrika.

Volgens het nationaal bureau voor de statistiek van Mauritius nam het aantal toeristen de afgelopen tien jaar toe van 656 duizend (2000) tot 935 duizend (2010). En de komende jaren zullen dat er zeker nog meer

worden. Door de toevloed van toeristen en buitenlandse investeringen stijgen de grondprijzen snel. De verstedelijking is de afgelopen jaren steeds verder toegenomen en zelfs op de meest vruchtbare stukken grond wordt momenteel gebouwd.

De stijgende grondprijzen én de verwachte mondiale vraag naar biobrandstoffen, waarvoor suikerriet een belangrijke grondstof is, spelen een rol in de toekomst van suikerriet op Mauritius. De kleine boeren en grote suikerrietbedrijven reageren hier heel verschillend op.

Flexi-factories

Mauritius telt zes grote suikerrietbedrijven, die in handen zijn van Franco-Mauritianen. Hun grootschalige plantages beslaan in totaal 33.000 hectare. Daarnaast zijn er

rietsuikerareaal van de grote concerns iets geslonken, maar de opbrengst per hectare nam toe.

In de afgelopen jaren zijn veel bedrijven gesloten of gefuseerd. De overheid verplichtte hen om ontslagen werknemers ter compensatie een stuk grond aan te bieden. Hierdoor is het areaal in bezit van grote suikerrietbedrijven iets afgenomen. Voor de aanlevering van voldoende suikerriet zijn ze dus deels aangewezen op kleine boeren en metayers.

Kleiner areaal

Ondanks deze ontwikkelingen zijn er de laatste jaren veel kleine suikerboeren die stoppen met de verbouw van suikerriet. Dat heeft drie oorzaken.

De eerste is historisch van aard. De zware economische crisis in de jaren 1870 resulteerde in het opdelen van de grote arealen landbouwgrond, de *morcellement*. Tot dan toe was de grond eigendom van grote koloniale rietsuikerbedrijven. Die verkochten delen van de grond geleidelijk aan *sirdars*, mensen van Indiase afkomst die moesten toezien op een groep contractarbeiders – de slavernij was inmiddels afgeschaft. Hierdoor ontstond een nieuwe klasse van kleine suikerboeren, de Indo-Mauritianten. De gronden die zij konden kopen, waren echter vaak van slechte kwaliteit: gelegen tegen steile hellingen, met veel stenen, en vaak klein (0,25-1 hectare). Deze gebieden zijn moeilijk te cultiveren en niet

enorm veel kleinschalige suikerrietvelden van 0,25-1 hectare, in totaal zo'n 30.000 hectare, waarop kleine boeren, de Indo-Mauritianten het suikerriet meestal nog handmatig oogsten. Tot slot zijn er de *metayers*, die zelf geen grond bezitten maar suikerriet verbouwen op stukjes grond die zij pachten van grote suikerrietbedrijven.

De grote concerns bezitten niet alleen enorme plantages maar ook fabrieken die het

suikerriet verwerken. Zij hebben zwaar geïnvesteerd in *flexi-factories*, die naast suiker ook ethanol (biobrandstof) kunnen maken en elektriciteit opwekken. Om deze investeringen terug te verdienen, moeten zij de toelevering van suikerriet aan de fabrieken zo groot mogelijk te houden. Ze proberen hun meest vruchtbare stukken grond te behouden en doen daarnaast onderzoek naar nieuwe suikerrietvarianten. In de laatste decennia is het

Mauritius

Oppervlak: 1850 km²

Klimaat: tropisch maritiem

Temperatuur: 22° Celsius

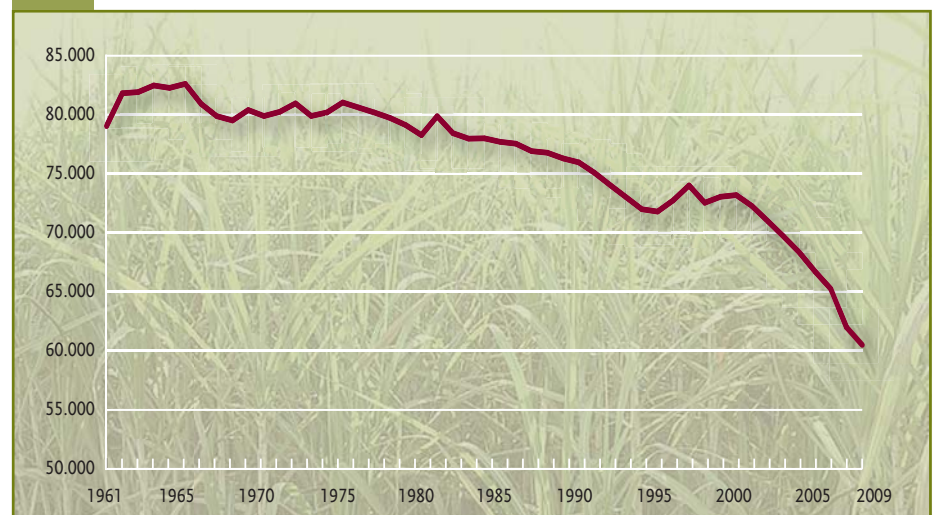
Neerslag: van 600 mm/jaar aan de (west) kust tot 4000 mm/jaar op het centraal plateau

Bevolkingsaantal: 1,25 miljoen bewoners

Bevolkingsdichtheid: 673 inwoners per km²

Samenstelling: 23% Creolen (voormalige slaven uit Afrika); 68% Indo-Mauritiaanse middenklasse (voorheen contractarbeiders); 2% Franco-Mauritiaanse bovenklasse (voorheen koloniale bezitters); 3% Sino-Mauritianten.

Areal suikerrietvelden in hectaren op Mauritius waarvan geoogst werd in 1961-2009

De grote rietsuikerconcerns hebben zwaar geïnvesteerd in *flex-factories*, die ook biobrandstof produceren en elektriciteit opwekken.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Suiker, bnp en export

geschikt om machinaal te bewerken. Hierdoor hebben kleine suikerboeren een achterstand ten opzichte van de grote suikerrietbedrijven.

Ten tweede zijn nog maar weinig mensen bereid het zware (hand)werk op de rietsuikervelden te verrichten. De jongere generatie is goed opgeleid en vindt beter betaald werk in andere sectoren. Wanneer kinderen de grond van hun ouders erven, verkopen ze die of bouwen er een huis op.

De laatste oorzaak is een economische. Na het planten van suikerriet kan er zeven jaar achtereenvolgend geogost worden. Het opnieuw beplanten na zeven jaar vraagt een grote investering. Daarom stapt een aantal boeren dan over op andere gewassen, in veel gevallen groenten of tropisch fruit. De overheid stimuleert die overstap om de nationale voedselproductie te verhogen; meer dan 75% van het voedsel op Mauritius wordt geïmporteerd. Daarnaast vormen de hotels en resorts een grote potentiële afzetmarkt voor tropische vruchten.

Om de aanlevering van suikerriet veilig te stellen, gaan suikerrietbedrijven nu grond opkopen op het Afrikaanse continent (in Mozambique en Tanzania), waar grondprijzen lager liggen dan op het dichtbevolkte Mauritius. Stijgende grondprijzen en de groeiende mondiale vraag naar biobrandstoffen leiden er dus niet alleen toe dat het landgebruik op een klein eilandstaatje in de Indische Oceaan verandert, maar ook dat van het Afrikaanse continent. •

Bronnen

- Alladin, M.I. 1986. Economic Development in a plantation economy: The decline of the Sugar Industry in Mauritius. *Studies in Comparative International Development*, Winter 1986-1987: 88-106.
- Meisenhelder, T. 1997. The developmental state in Mauritius. *The Journal of Modern African studies*, 35(2): 279-297.
- Norder, S.J., K.F. Rijdsdijk, A.J. Dietz & S. Rughooputh 2010. *Identifying socio-economic and bio-physical criteria for the development of sustainable land use strategies: a case study of changing land use under*

90% van het totale landbouwareaal wordt gebruikt voor suikerriet, maar het belang van suiker voor de Mauritiaanse economie is relatief klein. Suiker levert 1,8% van het bnp (bruto nationaal product) en ongeveer 11% van de totale exportopbrengsten van Mauritius. Slechts een deel van de geëxporteerde suiker is geraffineerd, de rest is ruwe suiker (gecentrifugeerd en niet geraffineerd) en melasse. Melasse is een stroopachtig bijproduct, dat gebruikt wordt voor de productie van ethanol en rum. EU-landen vormen voor Mauritius veruit de belangrijkste afzetmarkt van suikerproducten.

sugarcane on Mauritius Island. Te raadplegen op: www.science.uva.nl/onderwijs/thesis/centraal/files/f2038668827.pdf

- Ramessur, R.T. 2002. Anthropogenic-driven changes with focus on the coastal zone of Mauritius, southwestern Indian Ocean. *Regional Environmental Change*, 3 (1-3): 99-106.